

УДК 330.14.01

DOI: 10.31891/2307-5740-2020-288-6-30

АСАМОАХ-ЧЕРЕМЕХ Д., МАТЮХ С. А.
Хмельницький національний університет

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

У статті розглянуто дефініції поняття «економічна безпека підприємства» в межах підходів: захисного (захищеність від небажаних змін (загроз) / захищеність інтересів), еволюційного (пов'язаного з розвитком), ресурсного, процесного та стійкісного. Розглянуто підходи різних авторів до виділення складових системи економічної безпеки підприємства та сформовано перелік складових, що частіше всього згадується у наукових працях. Зроблено висновок, що у процесі забезпечення економічної безпеки, менеджмент підприємств найбільше цікавлять ресурсні аспекти, що пов'язані із запобіганням загроз та викликів, як внутрішнього так і зовнішнього середовища. У статті наведено визначення поняття: «ресурси підприємства» та «ресурсне забезпечення системи економічної безпеки підприємства». Ресурси підприємства – це всі можливі засоби необхідні для досягнення цілей підприємства. Ресурсне забезпечення системи економічної безпеки підприємства – всі можливі засоби у достатній кількості, необхідні для захисту, безпечного функціонування та розвитку підприємства. Окрім того наведено, загальний перелік складових системи економічної безпеки підприємства та їх ресурсний склад.

Ключові слова: економічна безпека підприємства, система економічної безпеки підприємства, складові системи економічної безпеки підприємства, ресурси підприємства, ресурсне забезпечення системи економічної безпеки підприємства.

ASAMOAH KYEREMEH J., MATIUKH S.
Khmelnitskyi National University

THEORETICAL FUNDAMENTALS OF RESOURCE SUPPORT OF THE SYSTEM OF ECONOMIC SECURITY OF ENTERPRISES

The article considers the definitions of "economic security of the enterprise" within the approaches: protective (protection from unwanted changes (threats) / protection of interests), evolutionary (development-related), resource (directly related to resource provision and their effective use to prevent / threat leveling), process (emphasis on the processes of ensuring the economic security of the enterprise) and sustainable (emphasis on measures to ensure the stability of the economic system / business entity). The approaches of different authors to the selection of components of the economic security of the enterprise are considered and a list of components is formed, which is most often mentioned in scientific papers. These include: environmental, information or information and communication, personnel, technological or technical-technological, political-legal or legal, power and financial. It is concluded that in the process of ensuring economic security, the management of enterprises is most interested in resource aspects related to the prevention of threats and challenges, both internal and external environment. And also, finding the optimal ratio between the final result in the form of security, and the resources spent on its achievement. The article defines the concepts: "enterprise resources" and "resource provision of the economic security of the enterprise". The resources of the enterprise are all possible means necessary to achieve the goals of the enterprise. Resource support of the economic security of the enterprise - all possible means in sufficient quantities necessary for the protection, safe operation and development of the enterprise. In addition, a general list of components of the economic security of the enterprise (power, financial, personnel, information and communication, technological, environmental, political and legal) and their resource composition (information, financial, labor, material, intellectual, investment, technical, technological), energy). The system of economic security of the enterprise provides for the establishment of effective control of resources spent on the operation of the enterprise.

Key words: economic security of the enterprise, system of economic security of the enterprise, components of the system of economic security of the enterprise, resources of the enterprise, resource provision of the system of economic security of the enterprise.

Постановка проблеми. Сучасні тенденції та економічні процеси обумовлюють необхідність швидкої реакції та пристосування підприємств до змін, що реалізується у межах функціонування системи економічної безпеки. Швидкість цієї реакції та реалізація рішень керівництва значною мірою залежить від ресурсного забезпечення системи економічної безпеки. Без достатньої кількості ресурсів не можуть бути реалізовані найважливіші рішення, нейтралізовані загрози та/або здійснена адаптація системи економічної безпеки підприємства. Належне ресурсне забезпечення системи економічної безпеки здійснюється окремо за кожною складовою системи, і передбачає використання різних видів ресурсів: кадрових, фінансових, матеріальних, інформаційних тощо. Чим ширший перелік ресурсів та їх обсяг, тим більший шанс досягти бажаного результату. Хоча слід зазначити, що обсяг ресурсів та їх елементний склад залежить і від специфіки діяльності підприємства, і від ситуації (загрози, виклику), що постає перед підприємством.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблема дослідження економічної безпеки та складових системи економічної безпеки займалася значна кількість науковців, а саме: Барановський О. [1], Васильчак С., Веселовський А. [2], Гавловська Н.І. [3], [4], Ілляшенко О.В. [27], [28], Камлик М. [11], Меламедов С. [16], Рудніченко Є.М. [21], [22]. Шкарлет С. [24] та інші.

Постановка завдання. Достатнє ресурсне забезпечення та ефективне управління ним є запорукою забезпечення економічної безпеки та розвитку підприємств. При розгляді складових системи економічної безпеки підприємства важливо визначити перелік ресурсів, що необхідні для забезпечення ефективного функціонування кожного окремого елементу та системи в цілому.

Основні результати дослідження. При дослідженні економічної сутності такої категорії, як «економічна безпека» виділяють ряд підходів, серед яких є і ресурсний підхід. Для більш детального аналізу сутності поняття «економічна безпека підприємства» у табл. 1 наведено дефініції цього поняття.

Таблиця 1

Дефініції поняття «економічна безпека підприємства» в межах існуючих підходів*

Автор, джерело	Визначення
<i>Захисний підхід (захищеність від небажаних змін (загроз) / захищеність інтересів)</i>	
Іванова А., Шликова В. [10, с. 5]	створення таких умов його діяльності, за яких забезпечується надійний захист його економічних інтересів від усіх можливих видів загроз
Клейнер Г. (ред.) [23, с. 288]	такий стан суб'єкта господарювання, за якого життєво важливі компоненти структури та діяльності підприємства характеризуються високим ступенем захищеності від небажаних змін
Ковальов Д., Сухорукова Т. [13, с. 48]	захищеність діяльності суб'єкта господарювання від негативних впливів зовнішнього середовища, а також здатність швидко усувати різні варіанти загроз або пристосовуватися до наявних умов, що не позначаються негативно на його діяльності
Коласс В. [14, с. 256]	стан захищеності життєво важливих економічних інтересів підприємства від внутрішніх і зовнішніх джерел небезпеки, який формується адміністрацією та персоналом шляхом реалізації системи заходів правового, організаційного та інженерно-технічного характеру
Меламедов С. [16, с. 11-12]	захищеність життєво важливих інтересів підприємницької структури від внутрішніх і зовнішніх загроз, тобто захист її кадрового та інтелектуального потенціалу, інформації, технологій, капіталу і прибутку, що забезпечується системою заходів спеціального правового, економічного, організаційного, інформаційно-технічного та соціального характеру
Рудніченко С.М. [22, с. 13]	стан захищеності життєво важливих інтересів суб'єкта господарювання, що досягається шляхом гармонізації взаємовідносин із суб'єктами зовнішнього впливу та оптимізації внутрішньосистемних процесів і дозволяє за рахунок адаптації функціонувати та розвиватися підприємству в умовах об'єктивно існуючих невизначеностей, загроз та ризиків
<i>Еволюційний підхід</i>	
Забродський В., Капустін Н. [9, с. 48]	кількісна та якісна характеристика властивостей фірми, що відображає здатність до «самовиживання» і розвитку в умовах виникнення зовнішньої та внутрішньої економічної загрози
Зубок М. (ред.) [8, с. 8]	стан, за якого забезпечується економічний розвиток і стабільність діяльності підприємства, банку, гарантований захист їх ресурсів, здатність адекватно і без суттєвих втрат реагувати на зміни внутрішньої і зовнішньої ситуації
Камлик М. [11, с. 39]	такий стан розвитку суб'єкта господарювання, який характеризується стабільністю економічного й фінансового розвитку, ефективністю нейтралізації негативних чинників та протидії їх впливу на всіх стадіях його діяльності
Шкарлет С. [24, с. 33]	передбачає стійкий розвиток (тобто збалансований і безперервний), що досягається за допомоги використання всіх видів ресурсів та підприємницьких можливостей, за якими гарантується найефективніше їх використання для стабільного функціонування й динамічного науково-технічного й соціального розвитку, запобігання внутрішньому та зовнішньому негативному впливу (загрозам)
<i>Ресурсний підхід</i>	
Гончаренко Л. (ред.) [26, с. 334]	стан найбільш ефективного використання ресурсів для запобігання загрозам і забезпечення стабільного функціонування підприємства
Грунін О., Грунін С. [6, с. 37-38]	такий стан суб'єкта господарювання, за якого він при найбільш ефективному використанні корпоративних ресурсів досягає запобігання, послаблення або захисту від наявних загроз чи інших непередбачуваних обставин та в цілому забезпечує досягнення основних цілей бізнесу в умовах конкуренції та господарського ризику
М. Корольов [15, с. 17]	наявність умов і чинників, що забезпечують реалізацію стратегічних цілей шляхом ефективного використання наявних ресурсів і досягнення на цій основі конкурентних переваг
Олейніков С. (ред.) [19, с. 138]	стан найефективнішого використання корпоративних ресурсів для запобігання загрозам та забезпечення стійкого функціонування підприємства у теперішньому та майбутньому часі
Сенчагов В. (ред.) [25, с. 738]	забезпечення найбільш ефективного використання корпоративних ресурсів для запобігання загроз і створення умов стабільного функціонування основних її елементів
<i>Процесний підхід</i>	
Одінцов А. [18, с. 45-46]	процес, скерований на захист підприємницьких структур і окремих фізичних осіб, в діяльності яких наявні елементи підприємництва, від застосування щодо до них методів кримінальної конкуренції та іншої діяльності, що завдає їм шкоди внаслідок порушення законодавства та ділової етики
Половнев К. [20, с. 34]	безперервний процес забезпечення на підприємстві, що знаходиться в певному зовнішньому оточенні, стабільності його функціонування, фінансової рівноваги та регулярного отримання прибутку, а також можливості виконання поставлених цілей і завдань, здатності його до подальшого розвитку та вдосконалення на різних стадіях життєвого циклу підприємства і в процесі зміни конкурентних ринкових стратегій
<i>Стійкісний підхід</i>	
Барановський О. [1, с. 11]	комплекс заходів, які сприяють підвищенню фінансової стійкості господарюючих суб'єктів за умов ринкової економіки, що захищають їх комерційні інтереси від впливу негативних ринкових процесів
Горячева К. [5, с. 5]	стан економіки підприємства (економічної системи), який можна характеризувати збалансованістю і стійкістю до негативного впливу будь-яких загроз, її здатністю забезпечувати на основі власних економічних інтересів сталій і ефективний розвиток

* систематизовано автором на підставі опрацювання наукових джерел

На нашу думку, всі існуючі підходи мають право на існування, адже характеризують економічну безпеку підприємства з різних аспектів, оскільки, основною її характеристикою є сформована система

економічної безпеки, що забезпечує захист від небажаних загроз, захист інтересів підприємства, можливість ефективного використання його ресурсів для свого захисту, забезпечення необхідної стійкості та можливість розвитку і стабільного функціонування не зважаючи на існуючі виклики, організація налагодженого і ефективного процесу протистояння цим викликам. У процесі забезпечення економічної безпеки, менеджмент підприємств найбільше цікавлять ресурсні аспекти, що пов'язані із запобіганням загроз та викликів, як внутрішнього так і зовнішнього середовища. А також, знаходження оптимального співвідношення між отриманим кінцевим результатом у вигляді безпеки, і ресурсами, що витрачені на її досягнення. Однак, слід зазначити, що більшість досліджень пов'язаних із економічною безпекою не приділяють достатньої уваги зазначеній проблематиці, відповідно, універсального підходу до розрахунку ефективності ресурсного забезпечення потреб системи економічної безпеки, що враховувала б всі ресурсні витрати за кожною складовою системи економічної безпеки, на сьогодні не існує. Тому, провести розрахунки і обчислити ефективність витрачання ресурсів у межах системи економічної безпеки дуже складно, хоча, застосування математичного інструментарію, що дозволяє спрогнозувати настання певної події і розробити алгоритм реагування – надає такі можливості. Для початку, необхідно визначити складові системи економічної безпеки і елементний склад ресурсів в межах кожної складової. Адже, з одного боку, потрібно ефективно використовувати ресурси для захисту, а з іншого – необхідно захищати підприємство, що апіорі також складається з ресурсів у різному вигляді. Тому, проведення так званої «інвентаризації» ресурсів буде корисним елементом управління з точки зору нашого наукового дослідження.

До переліку складових системи економічної безпеки більшість науковців, зокрема Васильчак С., Веселовський А. [2, с. 101], Карпунь І. [12, с. 49], Міщенко С. [17, с. 217], Олейніков Є. (ред.) [19, с. 142], Покропивний С. (ред.) [7, с. 465], Рудніченко Є. [22, с. 30] відносять: екологічну, інформаційну або інформаційно-комунікаційну, кадрову, технологічну або техніко-технологічну, політико-правову або правову, силову та фінансову. Ми погоджуємося з думкою авторів, і при дослідженні ресурсного забезпечення, перелік складових системи економічної безпеки візьмемо аналогічні. Отже, загальний перелік складових системи економічної безпеки та їх ресурсний склад наведено у табл. 2.

Таблиця 2

Загальний перелік складових системи економічної безпеки підприємства (СЕБП) та їх ресурсний склад*

Складові СЕБП	Ресурси необхідні для забезпечення ефективного функціонування складової СЕБП					
силова	інформаційні ресурси	фінансові ресурси	інвестиційні ресурси	трудові ресурси, матеріальні ресурси	інтелектуальні ресурси	технічні ресурси, технологічні ресурси, енергетичні ресурси
фінансова						
кадрова						
інформаційно-комунікаційна						
технологічна						
екологічна						
політико-правова						

Для забезпечення нормального функціонування системи економічної безпеки підприємства і запобігання загроз та викликів, є необхідність використання ресурсів. Під *ресурсами підприємства* ми розуміємо всі можливі засоби необхідні для досягнення цілей підприємства. Під *ресурсним забезпеченням системи економічної безпеки підприємства* – всі можливі засоби у достатній кількості, необхідні для захисту, безпечного функціонування та розвитку підприємства.

Серед наведених видів ресурсів у табл. 2 інформаційні ресурси необхідні для забезпечення дієздатності всіх складових системи економічної безпеки, навіть зовнішньої складової (політико-правової) впливати на яку підприємство не може. Оскільки, під поняттям «інформаційні ресурси» ми розуміємо не лише внутрішнє інформаційне забезпечення у вигляді інформаційної системи, а й загальний масив інформації для прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Ресурси необхідні для забезпечення всіх складових системи економічної безпеки підприємства, які належать до її внутрішньої складової (технологічної, інформаційно-комунікаційної, фінансової, кадрової, силової) та до частково внутрішньої (екологічної) належать фінансові ресурси. Трудові та матеріальні ресурси необхідні для забезпечення абсолютно всіх внутрішніх складових системи економічної безпеки підприємства, оскільки, для її функціонування необхідний персонал, майно, предмети праці, різного виду матеріали, напівфабрикати, сировина тощо. Інтелектуальні ресурси передбачають наявність патентів, ліцензій, авторських прав, а також інтелектуального капіталу, яким володіє підприємство. Технічні, технологічні, енергетичні ресурси забезпечують безпосереднє функціонування підприємства та основні операційні процеси, і для системи економічної безпеки відіграють надзвичайно важливе значення.

Висновки. Ресурсний підхід до розуміння економічної безпеки підприємства, передбачає ефективне управління ресурсним потенціалом для забезпечення розвитку підприємства в складних умовах негативного

впливу зовнішнього середовища. Система економічної безпеки підприємства передбачає налагодження ефективного контролю ресурсів, які витрачаються для функціонування підприємства. Саме тому менеджмент підприємств повинен моніторити основні процеси ресурсного забезпечення операційної діяльності та реалізовувати заходи з підвищення ефективності використання ресурсів.

Література

1. Барановський О. І. Фінансова безпека : монографія / О. І. Барановський. – Київ : Фенікс, 1999. – 338 с.
2. Васильчак С. В. Економічна безпека підприємства та її складова в сучасних умовах / С. В. Васильчак, А. І. Веселовський // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – № 20.15. – С. 98–105.
3. Гавловська Н. І. Актуалізація формування нових підходів до забезпечення економічної безпеки вітчизняних підприємств-суб'єктів ЗЕД у контексті євроінтеграції / Н. І. Гавловська // Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки. – 2016. – № 3. – Т. 1. – С. 233–237.
4. Гавловська Н. І. Економічна безпека зовнішньоекономічної діяльності промислових підприємств: оцінювання, моделювання, механізм забезпечення : монографія / Н. І. Гавловська. – Хмельницький : ФОП Мельник А. А., 2016. – 480 с.
5. Горячева К. С. Механізм управління фінансовою безпекою підприємства : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : 08.06.01 – «Економіка, організація і управління підприємствами» / К. С. Горячева ; Київський нац. ун-т технологій та дизайну. – Київ, 2006. – 16 с.
6. Грунин О. А. Экономическая безопасность организации / О. А. Грунин, С. О. Грунин. – СПб.: «Питер», 2002. – 160 с.
7. Економіка підприємства : навч. посіб. / за заг. ред. С. Ф. Покропивного. – К.: КНЕУ, 2003. – 608 с.
8. Економічна безпека суб'єктів підприємництва : навч. посіб. / За заг. ред. М. І. Зубка. – К.: ЦУЛ, 2012. – 226 с.
9. Забродский В. Теоретические основы оценки экономической безопасности отрасли и фирмы / В. Забродский, Н. Капустин // Бизнес-информ. – 1999. – № 15-16. – С. 35-37.
10. Иванов А. В. Экономическая безопасность предприятий : метод. пособие / А. В. Иванов, В. В. Шлыков. – Москва : Выраж-Центр, 1995. – 40 с.
11. Камлик М. І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект : навч. посіб. / М. І. Камлик. – К.: Атіка, 2005. – 432 с.
12. Карпунь І. Н. Управління фінансовою санацією підприємства : навч. посіб. / І. Н. Карпунь. – Львів: «Магнолія-2006», 2009. – 418 с.
13. Ковалев Д. Экономическая безопасность предприятия / Д. Ковалев, Т. Сухорукова // Экономика Украины. – 1998. – № 10. – С. 48-51.
14. Коласс Б. Управление финансовой деятельностью предприятия. Проблемы, концепции и методы : учеб. пособие / Б. Коласс ; пер. с фр. под ред. Я. В. Соколова. – Москва : Финансы, ЮНИТИ, 1997. – 576 с.
15. Королев М. И. Экономическая безопасность фирмы: теория, практика, выбор стратегии : монография / М. И. Королев. – М.: Экономика, 2011. – 284 с.
16. Меламедов С. Л. Формирование стратегии экономической безопасности предпринимательских структур: дис. ... кандидата экон. наук : 08.00.05 / Меламедов С. Л. – СПб., 2002. – 146 с.
17. Міщенко С. П. Концептуальні основи забезпечення економічної безпеки підприємства / С. П. Міщенко // Вісник економіки транспорту і промисловості. – 2012. – № 37. – С. 215–220.
18. Одинцов А. А. Экономическая и информационная безопасность предпринимательства : учеб. пособие / А. А. Одинцов. – 2-е изд. испр. и доп. – Москва : Академия, 2008. – 336 с.
19. Основы экономической безопасности (государство, регион, предприятие, личность) : учеб.-практ. пособие / под ред. Е. А. Олейникова. – Москва : ЗАО «Бизнес-школа «ИнтелСинтез», 1997. – 288 с.
20. Половнев К. С. Механизм обеспечения экономической безопасности промышленного предприятия: дис. ... кандидата экон. наук : 08.00.05 / Половнев К. С. – Екатеринбург, 2002. – 134 с.
21. Рудніченко Є. М. Вплив суб'єктів митного регулювання на систему економічної безпеки підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 21.04.02 / Рудніченко Євгеній Миколайович. – Хмельницький : ХНУ, 2014. – 488 с.
22. Рудніченко Є. М. Оцінювання та моделювання впливу суб'єктів митного регулювання на систему економічної безпеки підприємства: монографія / Є.М. Рудніченко. – Луганськ: Промдрук, 2014. – 389 с.
23. Стратегии бизнеса : справочник / Под ред. Г. Клейнера. – М.: Изд-во КОНСЭКО, 1998. – 288 с.
24. Шкарлет С. М. Економічна безпека підприємства: інновація : монографія / С. М. Шкарлет. – К.: КВ НАУ, 2001. – 432 с.
25. Экономическая безопасность России: общий курс : учебн. / Под ред. В. К. Сенчагова. – 2-е изд. – М.: Дело, 2005. – 896 с.
26. Экономическая и национальная безопасность : учебник / Под ред. д.э.н., проф. Л. П. Гончаренко. – М.: ЗАО «Издательство «Экономика», 2008. – 543 с.

27. Illiashenko O., Rudnichenko Ye., Momot T., Havlovska N. The enterprise economic security system: the state assessment using management functional types // *International Journal for Quality Research*. – 2020. – Vol. 14(1). – p. 183-200.
28. Illiashenko O., Zhehus O., Matviychuk L., Lopatovskiy V., Rudnichenko Y., Havlovska N. Improving accounting-analytical processes of personnel management in the context of relevant threats and risks for an enterprise economic security system // *International Journal of Scientific & Technology Research* – Vol.9, Issue 4. – p. 105-110.

References

1. Baranovskiy O. I. Finansova bezpeka : monohrafiia / O. I. Baranovskiy. – Kyiv : Feniks, 1999. – 338 s.
2. Vasylychak S. V. Ekonomichna bezpeka pidpriemstva ta yii skladova v suchasnykh umovakh / S. V. Vasylychak, A. I. Veselovskiy // *Naukovyi visnyk NLTU Ukrainy*. – 2010. – № 20.15. – S. 98–105.
3. Havlovska N. I. Aktualizatsiia formuvannya novykh pidkhodiv do zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky vitchyznianskykh pidpriemstv-subiektiv ZED u konteksti yevrointehratsii / N. I. Havlovska // *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu. Ekonomichni nauky*. – 2016. – № 3. – T. 1. – S. 233–237.
4. Havlovska N. I. Ekonomichna bezpeka zovnishnoekonomichnoi diialnosti promyslovykh pidpriemstv: otsiniuvannya, modeliuvannya, mekhanizm zabezpechennia : monohrafiia / N. I. Havlovska. – Khmelnytskyi : FOP Melnyk A. A., 2016. – 480 s.
5. Horiacheva K. S. Mekhanizm upravlinnia finansovoiu bezpekoiu pidpriemstva : avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ekon. nauk : 08.06.01 – «Ekonomika, orhanizatsiia i upravlinnia pidpriemstvamy» / K. S. Horiacheva ; Kyivskiy nats. un-t tekhnolohii ta dizainu. – Kyiv, 2006. – 16 s.
6. Grunin O. A. Ekonomicheskaya bezopasnost organizatsii / O. A. Grunin, S. O. Grunin. – SPb.: «Piter», 2002. – 160 s.
7. Ekonomika pidpriemstva : navch. posib. / za zah. red. S. F. Pokropyvnoho. – K.: KNEU, 2003. – 608 s.
8. Ekonomichna bezpeka subiektiv pidpriemnytstva : navch. posib. / Za zah. red. M. I. Zubka. – K.: TsUL, 2012. – 226 s.
9. Zabrodskij V. Teoreticheskie osnovy ocenki ekonomicheskoy bezopasnosti otrasli i firmy / V. Zabrodskij, N. Kapustin // *Biznes-inform*. – 1999. – № 15-16. – S. 35-37.
10. Ivanov A. V. Ekonomicheskaya bezopasnost predpriyatij : metod. posobie / A. V. Ivanov, V. V. Shlykov. – Moskva : Virazh-Centr, 1995. – 40 s.
11. Kamlyk M. I. Ekonomichna bezpeka pidpriemnytsoi diialnosti. Ekonomiko-pravovyi aspekt : navch. posib. / M. I. Kamlyk. – K.: Atika, 2005. – 432 s.
12. Karpun I. N. Upravlinnia finansovoiu sanatsiieiu pidpriemstva : navch. posib. / I. N. Karpun. – Lviv: «Mahnoliia-2006», 2009. – 418 s.
13. Kovalev D. Ekonomicheskaya bezopasnost predpriyatiya / D. Kovalev, T. Suhorukova // *Ekonomika Ukrainy*. – 1998. – № 10. – S. 48-51.
14. Kolass B. Upravlenie finansovoy deyatelnostyu predpriyatiya. Problemy, koncepcii i metody : ucheb. posobie / B. Kolass ; per. s fr. pod red. Ya. V. Sokolova. – Moskva : Finansy, YuNITI, 1997. – 576 s.
15. Korolev M. I. Ekonomicheskaya bezopasnost firmy: teoriya, praktika, vybor strategii : monografiya / M. I. Korolev. – M.: Ekonomika, 2011. – 284 s.
16. Melamedov S. L. Formirovanie strategii ekonomicheskoy bezopasnosti predprinimatelskih struktur: dis. ...kandidata ekon. nauk : 08.00.05 / Melamedov S. L. – SPb., 2002. – 146 s.
17. Mishchenko S. P. Kontseptualni osnovy zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva / S. P. Mishchenko // *Visnyk ekonomiky transportu i promyslovosti*. – 2012. – № 37. – S. 215–220.
18. Odincov A. A. Ekonomicheskaya i informatsionnaya bezopasnost predprinimatelstva : ucheb. posobie / A. A. Odincov. – 2-e izd. ispr. i dop. – Moskva : Akademiya, 2008. – 336 s.
19. Osnovy ekonomicheskoy bezopasnosti (gosudarstvo, region, predpriyatie, lichnost) : ucheb.-prakt. posobie / pod red. E. A. Olejnikova. – Moskva : ZAO «Biznes-shkola «IntelSintez», 1997. – 288 s.
20. Polovnev K. S. Mekhanizm obespecheniya ekonomicheskoy bezopasnosti promyshlennogo predpriyatiya: dis. ... kandidata ekon. nauk : 08.00.05 / Polovnev K. S. – Ekaterinburg, 2002. – 134 s.
21. Rudnichenko Ye. M. Vplyv subiektiv mytnoho rehuliuвання na systemu ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva : dys. ... d-ra ekon. nauk : 21.04.02 / Rudnichenko Yevhenii Mykolaiovych. – Khmelnytskyi : KhNU, 2014. – 488 s.
22. Rudnichenko Ye. M. Otsiniuvannya ta modeliuvannya vplyvu subiektiv mytnoho rehuliuвання na systemu ekonomichnoi bezpeky pidpriemstva: monohrafiia / Ye.M. Rudnichenko. – Luhansk: Promdruk, 2014. – 389 s.
23. Strategii biznesa : spravochnik / Pod red. G. Klejnera. – M.: Izd-vo KONSEKO, 1998. – 288 s.
24. Shkarlet S. M. Ekonomichna bezpeka pidpriemstva: innovatsiia : monohrafiia / S. M. Shkarlet. – K.: KV NAU, 2001. – 432 s.
25. Ekonomicheskaya bezopasnost Rossii: obshij kurs : uchebn. / Pod red. V. K. Senchagova. – 2-e izd. – M.: Delo, 2005. – 896 s.
26. Ekonomicheskaya i nacionalnaya bezopasnost : uchebnik / Pod red. d.e.n., prof. L. P. Goncharenko. – M.: ZAO «Izdatelstvo «Ekonomika», 2008. – 543 s.
27. Illiashenko O., Rudnichenko Ye., Momot T., Havlovska N. The enterprise economic security system: the state assessment using management functional types // *International Journal for Quality Research*. – 2020. – Vol. 14(1). – p. 183-200.
28. Illiashenko O., Zhehus O., Matviychuk L., Lopatovskiy V., Rudnichenko Y., Havlovska N. Improving accounting-analytical processes of personnel management in the context of relevant threats and risks for an enterprise economic security system // *International Journal of Scientific & Technology Research* – Vol.9, Issue 4. – p. 105-110.

Надійшла / Paper received: 21.10.2020

Надрукована / Paper Printed : 04.01.2021